

Kapitel 5.

Udførelsesmåden og andre spørgsmål om ransagning.

5.1. Skånsomhedsgrundsætningen.

Der antages ved alle straffeprocessuelle indgreb at gælde en generel grundsætning om, at indgrebet skal foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader, jf. udvalgets betænkning nr. 1023/1984 om politiets indgreb i meddelelsehemmeligheden og anvendelse af agenter, side 22-23, optrykt nedenfor som bilag 3.

Grundsætningen må antages at gælde uden særlig lovhjemmel, men finder dog ved visse indgreb udtryk i generelle regler i loven, jf. således vedrørende anholdelse retsplejelovens § 758, stk. 1, og vedrørende ransagning, § 800, stk. 2. I betænkning nr. 1104/1987 foreslog udvalget i lovudkastets § 792 e, stk. 2, en generel regel om skånsomhed ved legemsindgreb.

Skånsomhedsgrundsætningen kan imidlertid også give sig specielle udtryk ved de enkelte indgreb afhængig af deres art. Reglerne i retsplejelovens §§ 770-773 om behandling af varetægtsfanger har således skånsomhedsgrundsætningen som deres baggrund. Det samme gælder de af udvalget i betænkning 1104/1987, lovudkastets § 792 e, stk. 2 og 3, foreslåede regler om kønsfællesskab mellem den undersøgte og undersøgeren ved visse legemsindgreb samt om medvirken af en læge.

I de gældende regler om ransagning findes specielle bestemmelser om udførelsesmåden, som har deres baggrund i skånsomhedsgrundsætningen. Det gælder således retsplejelo-

vens § 800, stk. 3, om tidspunktet for ransagningens foretagelse, § 800, stk. 4, om åbning med magt af lukkede adgange eller gemmer, og § 799, stk. 4, om opfordring til at udlevere eller påvise det eftersøgte.

Udvalget foreslår, at en generel og udtrykkelig regel om skånsomhed ved ransagning fortsat bør findes i retsplejeloven, jf. lovudkastets § 798, stk. 1. Reglen er udformet således, at den tillige mere specielt giver udtryk for, at ransagning skal ske så vidt muligt uden at forårsage ødelæggelse eller beskadigelse, og uden at indgrebet på grund af tidspunktet for foretagelsen eller den måde, hvorunder det foretages, giver anledning til unødigt opsigt.

Derudover foreslår udvalget nogle mere detaljerede regler om udførelsesmåden i lovudkastets § 798, stk. 2 og 3, ved hvis udformning skånsomhedsgrundsætningen også har haft betydning.

5.2. Krav til udførelsesmåden.

Retsplejeloven indeholder i § 798, stk. 2 og 3, § 799 og § 800, ret udførlige regler om fremgangsmåden ved iværksættelsen af ransagning.

Udvalget finder, at retsplejeloven fortsat bør indeholde de for borgerne og i retsplejemæssig henseende mest betydningsfulde regler om udførelsesmåden ved ransagning. Reglerne kan dog i et vist omfang forenkles i forhold til de gældende.

Reglen i retsplejelovens § 798, stk. 2, om, hvilke politibetjente, der kan foretage ransagning, bør efter udvalgets opfattelse ophæves, jf. afsnit 5.2.1. nedenfor.

Andre af de gældende regler er udeladt i lovudkastet, uden at der herved er tilsigtet nogen ændring af retstilstanden.

Retsplejelovens § 799, stk. 4, hvorefter politiet, hvis